

RECEȚIONAT

Agenția Națională pentru Cercetare
și Dezvoltare _____

_____ 2024

AVIZAT

Secția AȘM _____

_____ 2024

RAPORT ȘTIINȚIFIC ANUAL 2024
privind implementarea proiectului din cadrul concursului
„Stimularea excelenței în cercetare 2024-2025”

Proiectul „Implementarea strategiilor didactice incluzive în învățământul superior”

(titlul proiectului)

Cifra proiectului **24.80012.0807.15S**

Prioritatea strategică **4. Provocări societale**

Rectorul Universității de Stat
„Alec Russo” din Bălți

Natalia GAȘIȚOI

Conducătorul proiectului

Tatiana ȘOVA

Președintele Senatului Universității de
Stat „Alec Russo” din Bălți

Natalia GAȘIȚOI

Bălți, 2024

CUPRINS:

1. Scopul etapei 2024
2. Obiectivele etapei 2024
3. Acțiunile planificate pentru realizarea scopului și obiectivelor etapei 2024
4. Acțiunile realizate pentru atingerea scopului și obiectivelor etapei 2024
5. Rezultatele obținute
6. Diseminarea rezultatelor la foruri științifice
7. Impactul științific, social și/sau economic al rezultatelor științifice obținute în cadrul proiectului 2024
8. Colaborare la nivel național în cadrul implementării proiectului 2024
9. Colaborare la nivel internațional în cadrul implementării proiectului 2024
10. Dificultăți în realizarea proiectului: financiare, organizatorice, legate de resursele umane
11. Recomandări, propuneri
12. Lista lucrărilor științifice, științifico-metodice și didactice publicate în anul 2024 (Anexa 1)
13. Rezumatul activității și a rezultatelor obținute în proiect 2024 în limba română și în limba engleză (Anexa 2)
14. Executarea devizului de cheltuieli din contractul de finanțare pentru anul 2024 (Anexa 3)
15. Componenta echipei conform contractului de finanțare pentru anul 2024 (Anexa 4)

1. Scopul etapei 2024 conform proiectului depus la concurs (obligatoriu)

Valorizarea strategiilor didactice incluzive din perspectiva dezvoltării unui sistem de protecție social incluziv prin adaptarea mediului universitar la necesitățile și interesele studenților.

2. Obiectivele etapei 2024 (obligatoriu)

1. Analiza prevederilor cadrului normativ internațional și național cu referire la modalitățile de acordare a suportului individual studenților cu nevoi speciale de învățare.
2. Identificarea barierelor și nevoilor studenților de participare și învățare în mediul academic.
3. Determinarea condițiilor psihopedagogice de consiliere academică și sprijin personalizat pentru studenții cu nevoi speciale de învățare.
4. Descrierea factorilor modelatori ai evaluării și feedback-ului incluziv.

3. Acțiunile planificate pentru realizarea scopului și obiectivelor etapei 2024 (obligatoriu)

1. Identificarea și analiza cadrului normativ, a cercetărilor anterioare și a practicilor actuale legate de aplicarea strategiilor didactice incluzive în învățământul superior.
2. Elaborarea și administrarea chestionarelor de identificare a opiniilor studenților, cadrelor manageriale și didactice privind aplicarea strategiilor didactice incluzive în învățământul superior.
3. Analiza cantitativă și calitativă a datelor empirice.

4. Acțiunile realizate pentru atingerea scopului și obiectivelor etapei 2024 (obligatoriu)

1. A fost identificat și analizat cadrul normativ, a cercetărilor anterioare și a practicilor actuale legate de aplicarea strategiilor didactice incluzive în învățământul superior.
2. Au fost elaborate și administrate chestionarele de identificare a opiniilor studenților, cadrelor manageriale și didactice privind aplicarea strategiilor didactice incluzive în învățământul superior.
3. Au fost analizate cantitativ și calitativ datele empirice.

5. Rezultatele obținute (descriere narativă 3-5 pagini) (obligatoriu)

Pentru perioada 15.07.2024-31.12.2024 au fost propuse spre realizare trei activități din Etapa I. Documentarea științifică privind strategiile didactice incluzive în învățământul superior.

Prima activitate planificată pentru perioada raportată a vizat *Identificarea și analiza cercetărilor legate de aplicarea strategiilor didactice incluzive în învățământul superior.*

Rezultatele obținute în urma acestei activități sunt:

- 1 listă bibliografică;
- 1 glosar de termeni;

- 1 rezumat al prevederilor cadrului normativ specific învățământului superior în domeniul educației incluzive.

Pentru elaborarea **listei bibliografice** au fost **consultate 100 de surse bibliografice**. **Lista bibliografică** corespunde cerințelor de redactare stipulate de ANACEC și include surse ce vizează cadrul normativ specific educației incluzive din țară și cel european, rezultate ale cercetărilor notorii în problematica vizată și ale practicilor actuale legate de aplicarea strategiilor didactice incluzive în învățământul superior.

Analiza surselor bibliografice a creat condiții pentru elaborarea unui **glosar cu volum de 50 de termeni** specifici strategiilor didactice incluzive în învățământul superior. Explicarea termenilor s-a realizat prin sintetizarea ideilor autorilor ce s-au preocupat de cercetarea fenomenului și procesului educație incluzivă.

Tot în cadrul primei activități am elaborat **1 rezumat al prevederilor cadrului normativ specific învățământului superior în domeniul educației incluzive**.

Indicatori de cuantificare a rezultatelor obținute în activitatea *Identificarea și analiza cercetărilor legate de aplicarea strategiilor didactice incluzive în învățământul superior* sunt:

- 100 de surse bibliografice consultate;
- 50 de termeni explicați;
- 1 c. a. de rezumat elaborat.

Activitatea a doua a vizat *Elaborarea și administrarea chestionarelor de identificare a opiniilor studenților, cadrelor manageriale și didactice privind aplicarea strategiilor didactice incluzive în învățământul superior*.

Rezultatele obținute ca rezultat al acestei activități sunt:

- 1 chestionar de identificare a opiniilor studenților privind aplicarea strategiilor didactice incluzive în învățământul superior;
- 1 chestionar de identificare a opiniilor cadrelor didactice privind aplicarea strategiilor didactice incluzive în învățământul superior;
- 1 chestionar de identificare a opiniilor cadrelor manageriale privind aplicarea strategiilor didactice incluzive în învățământul superior;

Chestionarele au fost administrate cadrelor manageriale, cadrelor didactice universitare și studenților din 4 universități din țară: Universitatea de Stat „Alec Russo” din Bălți, Universitatea de Stat din Moldova, Universitatea Pedagogică de Stat „Alec Russo” din Bălți, Universitatea de Stat din Comrat.

Chestionarele conțin câte 20 de itemi cu alegere duală, cu alegere multiplă și cu răspuns deschis, structurați în 4 secțiuni: (1) Date generale; (2) Evaluarea nivelului de conștientizare a importanței strategiilor didactice incluzive în învățământul superior; (3) Colectarea bunelor practici de suport individualizat în învățământul superior; (4) colectarea bunelor practici de suport individualizat în învățământul superior.

Indicatori de cuantificare a rezultatelor obținute în activitatea *Elaborarea și administrarea chestionarelor de identificare a opiniilor studenților, cadrelor manageriale și didactice privind aplicarea strategiilor didactice incluzive în învățământul superior* sunt:

- 400 studenți chestionați (câte 100) din 4 universități;
- 200 cadre didactice universitare chestionate (câte 50) din 4 universități;
- 100 manageri universitari chestionați (câte 25) din 4 universități.

A treia activitate a presupus *Analiza cantitativă și calitativă a datelor empirice*.

Respondenții au indicat următoarele *beneficii ale aplicării strategiilor incluzive în învățământul superior*, care denotă conștientizarea și argumentarea importanței.

- Creșterea accesibilității învățământului superior.
- Îmbunătățirea performanței academice.
- Reducerea abandonului.
- Promovarea egalității de șanse.
- Dezvoltarea empatiei și competențelor sociale.
- Îmbunătățirea relațiilor student-student, student-cadru didactic etc.
- Modernizarea și inovarea procesului didactic universitar.
- Adaptarea la cerințele pieței muncii.
- Îmbunătățirea reputației instituționale.
- Respectarea legislației și a normelor etice.

Cele mai bune *practici de suport individualizat în învățământul superior*, în opinia respondenților, sunt:

a) *Strategii de REMEDIERE a condițiilor în care are loc învățarea:*

- Exersarea abilităților de organizare, planificare, gestionare a timpului.
- Dezvoltarea de abilități metacognitive, de învățare autoreglată.
- Îmbunătățirea memoriei, atenției.

b) *Strategii de ADAPTARE a condițiilor în care are loc învățarea:*

- Oferirea de timp suplimentar la teste, verificări și examene.
- Explorarea, testarea de diverse formate de prezentare a conținuturilor educaționale și verificarea cu studenții pentru identificarea celor mai potrivite formule.
- Plasarea studentului în spații separate pentru lucru.

c) *Strategii de COMPENSARE:*

- Utilizarea tehnologiilor asistive.
- Aplicații de planificare, organizare, monitorizare.
- Utilizarea organizatorilor grafici (hărți mentale, hărți conceptuale).
- Utilizarea dicționarelor, calculatorului și a altor instrumente asistive la examene.

d) *Strategii de DISPENSARE (eliminare, simplificare) a condițiilor în care are loc învățarea:*

- Dispensarea de luarea de notițe scrise.
- Dispensarea de respectarea termenelor pentru realizarea sarcinilor în scris.
- Dispensarea de verificările în scris.
- Dispensarea de verificările orală.

Au fost identificate următoarele bariere care limitează implementarea strategiilor didactice incluzive în învățământul superior:

- Lipsa unor standarde naționale clare pentru accesibilitate și incluziune în mediul universitar.
- Lipsa unei politici clare de incluziune la nivel instituțional.

- Resurse financiare insuficiente
- Infrastructură inadecvată (clădiri inaccesibile pentru persoanele cu dizabilități, lipsa rampelor, lifturilor sau toaletelor adaptate).
- Suport administrativ slab pentru implementarea strategiilor incluzive.
- Curriculum rigid, care nu permite adaptarea conținutului și metodelor pentru diverse nevoi.
- Pregătirea insuficientă a cadrelor didactice pentru a lucra cu studenți din medii diverse sau cu dizabilități.
- Lipsa materialelor didactice adaptate pentru studenți cu nevoi speciale.
- Rezistența la schimbare a cadrelor didactice, care pot considera incluziunea o sarcină suplimentară sau o responsabilitate prea dificilă.
- Lipsa conștientizării despre importanța incluziunii educaționale.
- Prejudecăți sau stereotipuri față de studenții cu nevoi speciale sau din medii dezavantajate.
- Acces limitat la tehnologii asistive, precum software-uri de citire pentru persoanele cu deficiențe vizuale sau tehnologii pentru studenții cu deficiențe auditive.
- Lipsa infrastructurii digitale (platforme online neadaptate nevoilor speciale).
- Reticența studenților de a solicita sprijin din cauza stigmatizării sau a fricii de discriminare.
- Lipsa de informare a studenților despre drepturile și resursele disponibile pentru incluziune.
- Suprasolicitarea cadrelor didactice, care trebuie să îndeplinească multiple sarcini academice și administrative.
- Colaborare limitată între departamente, ceea ce face dificilă coordonarea inițiativelor incluzive.
- Lipsa parteneriatelor cu organizații care pot sprijini incluziunea (ONG-uri, asociații pentru drepturile persoanelor cu dizabilități).

Rezultatele obținute în urma realizării acestei activități sunt:

- 3 articole științifice pregătite pentru publicare în anul 2025 în reviste științifice recunoscute de ANACEC, după cum urmează:
 - 1) Articolul științific „Barierele și nevoile de participare și învățare specifice studenților” va fi publicat în Revista Științifică „Studia Universitatis Moldaviae” (Seria Științe ale Educației), Martie 2025, responsabil Șova T.
 - 2) Articolul științific „Experiențe de implementare a strategiilor didactice incluzive în învățământul superior” va fi publicat în Revista Științifică „Univers pedagogic”, Martie 2025, responsabil Cotos L.
 - 3) Articolul științific „Crearea mediului academic incluziv” în Revista Științifică „Acta et commentationes” (Științe ale Educației), Martie 2025, responsabilă Rusov V.

Indicatori de cuantificare a rezultatelor obținute în activitatea *Analiza cantitativă și calitativă a datelor empirice* sunt:

- 1,5 c.a. de text pregătit pentru publicare.

6. Diseminarea rezultatelor la foruri științifice (obligatoriu)

Rezultatele cercetărilor realizate în cadrul proiectului au fost diseminate la următoarele evenimente:

- 15.08.2024, Comunicarea „Valorile incluziunii– reper în formarea cadrelor didactice” în cadrul Forumului Național al Cadrelor Didactice (V. Rusov).
- 07.11.2024, Comunicarea „Caracteristicile mediului reflexiv de învățare în învățământul superior” în cadrul Conferinței științifice internaționale „Cercetarea pedagogică: Exigențe contemporane și perspective de dezvoltare”, ediția a II-a, UPSC, (V. Rusov).
- 18.12.2024, Comunicarea „Direcții de dezvoltare a educației incluzive” în cadrul Forumului Educațional „Un deceniu de incluziune: realizări și direcții de dezvoltare” (V. Rusov).
- 18.12.2024, Comunicare „Formarea profesională a cadrelor didactice universitare în domeniul educației incluzive” în cadrul Forumului Educațional „Un deceniu de incluziune: realizări și direcții de dezvoltare” (T. Șova).

7. Impactul științific, social și/sau economic al rezultatelor științifice obținute în cadrul proiectului (obligatoriu).

Impact social:

- Colectarea bunelor practici în promovarea educației incluzive în învățământul superior și analiza acestora contribuie la identificarea metodelor eficiente de sprijin individualizat, ceea ce duce la creșterea satisfacției studenților și a implicării lor academice.

Impactul științific:

- Analiza răspunsurilor la chestionarele pentru cadrele manageriale, cadrele didactice și studenți oferă informații despre nivelul actual de conștientizare și aplicare a strategiilor incluzive în învățământul superior.
- Articolele științifice publicate vor extinde diseminarea rezultatelor proiectului, oferind informații detaliate și analize specifice asupra aspectelor relevante ale educației incluzive în învățământul superior. Ele vor contribui la consolidarea bazei de cunoștințe existente în domeniu și la promovarea cercetării de calitate și a practicilor bune în educația incluzivă.

Impact economic:

- Implementarea strategiilor și practicilor eficiente identificate pot optimiza resursele investite în sprijinul individualizat al studenților.
- Prin sprijinirea studenților vulnerabili, se poate reduce costurile generate de reînmatriculări, pierderea finanțărilor și alte aspecte asociate cu rata abandonului.

8. Colaborare la nivel național în cadrul implementării proiectului (opțional)

Pentru administrarea instrumentelor de colectare a datelor s-a colaborat cu reprezentanții a 4 universități din țară: Universitatea de Stat „Alec Russo” din Bălți, Universitatea de Stat din Moldova, Universitatea Pedagogică de Stat „Alec Russo” din Bălți, Universitatea de Stat din Comrat.

9. Colaborare la nivel internațional în cadrul implementării proiectului (opțional)

Pentru analiza practicilor de succes în incluziunea studenților cu nevoi speciale în învățământul superior au fost consultați experți internaționali în inovarea educației, reprezentanți ai Knowledge and Innovation Exchange (KIX) Europe – Iulia Levin.

Pentru identificarea strategiilor de suport individualizat a studenților supuși bullying-ului a fost consultată experta Sorina Petrică, psiholog, cliniciană, psihoterapeută cu o practică clinică de peste 15 ani în domeniu, formatoare în cadrul Asociației Multiculturale de Psihologie și Psihoterapie, România.

10. Dificultățile în realizarea proiectului: financiare, organizatorice, legate de resursele umane etc. (opțional)

Nu sunt.

11. Recomandări, propuneri (opțional).

Nu sunt.

Conducătorul de proiect *Tm* / Tatiana ȘOVA

Data: 09.12.2024

Anexa 1 (obligatoriu)

**Lista lucrărilor științifice, științifico-metodice și didactice
publicate în anul 2024 în cadrul proiectului**

„Implementarea strategiilor didactice incluzive în învățământul superior”

Nu sunt.

Rezumatul activității și a rezultatelor obținute în proiect în anul 2024

Pentru anul 2024

În perioada 15.07.2024-31.12.2024, au fost realizate trei activități în cadrul Etapei I a proiectului, vizând documentarea științifică privind strategiile didactice incluzive în învățământul superior. Prima activitate „Identificarea și analiza cercetărilor privind strategiile didactice incluzive” a obținut următoarele rezultate:

- O listă bibliografică (100 de surse conforme cerințelor ANACEC, incluzând cadre normative și studii relevante).
- Un glosar cu 50 de termeni specifici, explicați pe baza literaturii de specialitate.
- Un rezumat al cadrului normativ specific educației incluzive în învățământul superior.

L-a a doua activitate „Elaborarea și administrarea chestionarelor” s-a obținut :

- Trei chestionare separate pentru studenți, cadre didactice și manageriale (20 de itemi, 4 secțiuni).
- Administrarea chestionarelor în patru universități: Universitatea de Stat „Alec Russo” din Bălți, Universitatea de Stat din Moldova, Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă”, Universitatea de Stat din Comrat.
- Număr total de respondenți: 700 (400 studenți, 200 cadre didactice, 100 manageri).

A treia activitate „Analiza cantitativă și calitativă a datelor empirice” a finalizat cu următoarele constatări:

- Respondenții aduc următoarele argumente pentru aplicarea strategiilor didactice incluzive în învățământul superior: creșterea accesibilității, îmbunătățirea performanțelor academice și promovarea egalității de șanse, îmbunătățirea relațiilor student-student, student-cadru didactic, modernizarea și inovarea procesului didactic universitar, adaptarea la cerințele pieței muncii, îmbunătățirea reputației instituționale, respectarea legislației și a normelor etice.
- Cele mai recomandate strategii incluzive sunt: strategii de remediere, adaptare, compensare și dispensare.
- Barierele în implementare strategiilor didactice incluzive sunt lipsa standardelor naționale în educația incluzivă în învățământul superior clare, pregătirea insuficientă a cadrelor didactice pentru a lucra cu studenți din medii diverse sau cu dizabilități, prejudecăți sau stereotipuri față de studenții cu nevoi speciale sau din medii dezavantajate, reticența studenților de a solicita sprijin din cauza stigmatizării sau a fricii de discriminare, lipsa unei politici clare de incluziune la nivel instituțional.

Diseminarea rezultatelor s-a realizat prin participări la patru evenimente științifice și educaționale, cu prezentări pe teme legate de educația incluzivă și pregătirea a trei articole științifice pentru publicare în martie 2025.

For the year 2024 1 page

Between July 15, 2024, and December 31, 2024, three activities were carried out as part of Phase I of the project, focusing on the scientific documentation of inclusive teaching strategies in higher education.

The first activity, "*Identification and Analysis of Research on Inclusive Teaching Strategies*," yielded the following results:

- A bibliographic list (100 sources meeting ANACEC standards, including normative frameworks and relevant studies).
- A glossary containing 50 specific terms, explained based on specialized literature.
- A summary of the normative framework related to inclusive education in higher education.

The second activity, "*Development and Administration of Questionnaires*," produced:

- Three separate questionnaires targeting students, teaching staff, and managerial staff (20 items, divided into four sections).
- Administration of the questionnaires in four universities: Alecu Russo State University of Bălți, Moldova State University, Ion Creangă State Pedagogical University, and Comrat State University.
- A total of 700 respondents: 400 students, 200 teaching staff, and 100 managers.

The third activity, "Quantitative and Qualitative Analysis of Empirical Data," concluded with the following findings:

Respondents provided the following arguments in favor of implementing inclusive teaching strategies in higher education: increasing accessibility, improving academic performance, and promoting equal opportunities; enhancing student-student and student-teacher relationships; modernizing and innovating the university teaching process; aligning with labor market demands; enhancing institutional reputation; and ensuring compliance with legislation and ethical standards. The most recommended inclusive strategies include remediation, adaptation, compensation, and dispensation approaches.

Barriers to implementing inclusive teaching strategies include:

- The absence of clear national standards for inclusive education in higher education.
- Insufficient preparation of teaching staff to work with students from diverse backgrounds or with disabilities.
- Prejudices or stereotypes toward students with special needs or from disadvantaged backgrounds.
- Students' reluctance to seek support due to stigma or fear of discrimination.
- The lack of a clear institutional inclusion policy.

The dissemination of results was achieved through participation in four scientific and educational events, with presentations on topics related to inclusive education, as well as the preparation of three scientific articles scheduled for publication in March 2025.

Conducătorul de proiect *Tatiana* / Tatiana ȘOVA

Data: 09.12.2024

Anexa 3 (obligatoriu)

Executarea devizului de cheltuieli,
conform anexei nr. 2.3 din contractul de finanțare pentru anul 2024
Cifrul proiectului: 24.80012.0807.15S

Cheltuieli, mii lei				
Denumirea	Cod		Anul de gestiune	
	Eco (k6)	Aprobat	Modificat +/-	Precizat
Servicii de cercetări științifice	222930	35.0		35.0
Procurarea materialelor de uz gospodăresc și rechizitelor de birou	336110	0.8		0.8
Total		35.8		35.8

Rectorul Universității de Stat
„Alecu Russo” din Bălți

Natalia GAȘIȚOI

Contabil șef

Ana BEJENARI

Conducătorul de proiect

Tatiana ȘOVA

Data: 09.12.2024

Componenta echipei conform contractului de finanțare 2024
Cifrul proiectului 24.80012.0807.15S

Echipa proiectului conform contractului de finanțare (la semnarea contractului) pentru 2024						
Nr	Nume, prenume (conform contractului de finanțare)	Anul nașterii	Titlul științific	Norma de muncă conform contractului	Data angajării	Data eliberării
1.	Șova Tatiana	1973	doctor	0,25	15.07.2024	31.12.2024
2.	Cotos Ludmila	1984	doctor	0,25	15.07.2024	31.12.202
3.	Rusov Veronica	1981	-	0,25	15.07.2024	31.12.202

Modificări în componenta echipei pe parcursul anului 2024					
Nr	Nume, prenume	Anul nașterii	Titlul științific	Norma de muncă conform contractului	Data angajării
1.					
2.					

Rectorul Universității de Stat
„Alecu Russo” din Bălți

Natalia GAȘIȚOI

Contabil șef

Ana BEJENARI

Conducătorul de proiect

Tatiana ȘOVA

Data: 09.12.2024

